

Nationellt ramverk för gallring och bevarande

På väg mot ett gemensamt tryckt bevarande?

Johanna Berglind, Stockholms universitetsbibliotek

Karin Byström, Uppsala universitetsbibliotek

Cecilia Ericson, Kungliga biblioteket

Hanna Hallnäs, Högskolan i Borås

Magdalena Sjöström, Sveriges Depåbibliotek och lånecentral

Matilda Ängkvist, Nordiska museets bibliotek

”Vad händer när biblioteken slutar bygga samlingar av tryckt material?”

SUHF, Framtiden
kommer nu (2015)

Vad händer när biblioteken
börjar gallra sina tryckta
samlingar?

Mer plats för andra
verksamheter på campus

Ekonomisk press –
minskade lokaler och
magasin

Äldre material används
allt mer lågfrekvent

”Någon annan” tar väl hand om
detta? ”Någon” sparar väl sista
exemplaret?

Nuläge

- Många lärosätesbibliotek gallrar tryckt material utan samordning
- Många specialbibliotek har en osäker situation
- KB:s och Lunds pliktexemplar är även till för användning och kanske inte alltid bevaras

Agenda

Presentation

Projektets uppdrag och arbete hittills

Vision för gemensamt bevarande

Nationell policy för bevarande och gallring

Workshop i eftermiddag

Hur skulle en nationell gallrings och bevarandepolicy fungera i vardagen?

Vad är er vision för en gemensamt bevarande?

Projektets uppdrag

Påbörja arbetet med nationella riktlinjer för gallring och bevarade

- Utkast till vision och policy

Välja ett avgränsat område och ta fram riktlinjer för detta

- Riktlinjer för tryckta tidskrifter

Stämma av med fältet

- Workshops, presentationer, enkät etc

Omvärldsbevakning

- Rapporter och utredningar om bevarande, depåer etc.
- Internationella bevarandeinitiativ
- Tidigare initiativ och erfarenheter från Sverige

Omvärldsbevakning

Området är komplext

- Berör olika typer av bibliotek
- Berör olika typer av samlingar
- Berör många delar av biblioteksverksamheten
- Ingen naturlig "ägare" av nationella bevarande- och gallringsfrågor

Parallella utredningar

- Depåutredning, pliktutredning, digitaliseringssamverkan, KB:s uppdrag och roll i samlingsbyggandet

Omvärldsbevakning

Många länder ligger långt fram

- USA, UK, Australien, Norge, Finland

Vi kan lära och inspireras av deras erfarenheter

- Vinster och framgångsfaktorer
- Olika modeller för samarbete, organisation och finansiering
- Praktiska lösningar

Omvärldsbevakning

- Ansvarsbiblioteken (1998-2009)
- Bålstadepån som Document Supply Center (2001)
- JSTOR-planen (2003-2006?)
- TGV-planen (2006-?)
- Depåutredning 2007
  - Ingen samordning
  - Depåer på frivillig grund inom olika vetenskapsområden
  - Nationell depå utifrån centralt uppdrag för KB
- "Medicinsk tidskriftsdepå på frivillig grund" i Bålsta (2009-2012)

Sverige har misslyckats
många gånger
- hur ska vi lyckas nu?

Projektets fokus

- Förtydliga "varför" vi ska jobba med gemensamt bevarande?
- Vad är ett ramverk/policy och vad skulle det innebära?
- Hur kan gemensamt bevarade fungera konkret?
  - Konkret exempel på riktlinjer för tryckta tidskrifter

Förankring med fältet - workshop

Hur skulle gemensamt bevarande gagna forskare och användare?

Hur skulle det gagna mitt bibliotek och lärosäte? Skulle det lösa några problem hos oss? Vilka?

Fördelar

- Öka mängden lättillgängligt material – ”allas” samlingar blir större som gemensam resurs, men alla kan inte bevara allt
- Effektivisering i flera led – mindre magasinsytor, färre dubletter, lokaler till annat
- Tydliggöra bevarandeuppdrag - trygghet att samlingarna säkras
- ”Samhällsansvar” att säkra Sveriges medieförsörjning tillsammans

Svårigheter

- Nationellt bevarandeuppdrag kan krocka med lokalt ansvar för dagens studenter och forskare
- Vad är framtidens behov – ska vi spara allt? Gäller det olika materialkategorier? Hur många exemplar?
- Hur få till en långsiktigt hållbar infrastruktur, t.ex. gällande organisation och finansiering
- Ta fram konkreta rutiner - vad gör man när man har "sista exet" i sin hand?

Vad kan ett nationellt
ramverk vara?

Vision

vad vi vill uppnå och varför

Policy

vägledande principer om hur vi når dit

Riktlinjer

hur olika material ska hanteras
hur samarbetet ska organiseras

Vision - utkast

Allt åt alla för alltid

- Forskningsbiblioteken förbinder sig att långsiktigt samverka och att ta ett gemensamt ansvar för samlingarna
- Forskningsbiblioteken tar ansvar för att bevara och säkra samlingar för dagens och framtidens behov för alla målgrupper
- Forskningsbiblioteken tillgängliggör materialet på ett effektivt sätt och digitaliserar så långt det är möjligt
- Forskningsbiblioteken bevarar och säkrar alla typer av material

Policy - utkast

- Säkra och bevara
- Tillgängliggöra och synliggöra
- Samverkan och långsiktighet
- Innehåll och materialtyper

Policy – exempel från utkast

- Att gemensamt ta ansvar för samlingar idag och i framtiden i linje med bibliotekens uppdrag
- Att se samlingarna som en gemensam resurs så att alla bibliotek inte behöver äga/ha allt
- Att bevara ett tillräckligt antal exemplar för att säkerställa nyttjande för framtiden (per materialkategori)
- Att säkra ett exemplar som "samhällets minne" - som framtidens kulturarv och forskningsmaterial
- Att tillgängliggöra materialet effektivt genom exempelvis lån, fjärrlån eller digitalisering
- Att upprätthålla god sökbarhet genom kvalitativ metadata och systemstöd

Vad tycker ni? Hur skulle det
här påverka era bibliotek
och er verksamhet?

Kommande arbete för projektet

- Arbeta fram utkast till policy samt förslag till riktlinjer för tryckta tidskrifter
- Förankra utkastet med berörda bibliotek (enkät)
- Rapport med förslag till KB i juni
  - Överblick av nuläget
  - Förslag på policy och riktlinjer
  - Förslag till fortsatt arbete

Tack!

A red speech bubble with a tail pointing towards the bottom left.

Vi ses på workshopen